

AKADEMIKERNES CENTRALORGANISATION AC-hørings svar 28. oktober 2004

Høring over udkast til Forslag til lov om universiteter (universitetsloven) (Gennemførelse af uddannelsesdele i udlandet, stipendieordning og opkrævning af betaling for visse udenlandske studerende)

AC har den 5. oktober fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling modtaget udkast til forslag til lov om universiteter til høring. AC har udsendt udkastet til høring i medlemsorganisationerne, og skal på den baggrund fremkomme med bemærkninger.

Generelle betragtninger

AC skal indledningsvist fastslå den helt grundlæggende holdning, at videregående uddannelser er et velfærdsgode, som bidrager til et højt uddannelses- og vidensniveau i samfundet og dermed til realisering af et dansk videnssamfund. Heraf følger at det fortsat er kvalifikationer, modsat økonomisk formåen, der skal være bestemmende for om en dansker (eller EU-borger) kan tage en universitetsuddannelse.

AC har vurderet det foreliggende forslag til ændring af universitetsloven ud fra en bedømmelse af, i hvilket omfang ændringerne vil bidrage til uddannelsernes fortsatte internationalisering og kvalitetsudvikling.

Samfundets ambitionsniveau for universiteternes uddannelsesaktiviteter fremgår af universitetslovens formålsparagraf. Universiteterne har til opgave at give forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau inden for sine fagområder. Den internationale niveauangivelse skal blandt andet ses i sammenhængen med behovet for at sikre danske uddannelsers attraktivitet og dermed universiteternes adgang til et internationalt samarbejde om gensidig udveksling af studerende, samt universiteternes deltagelse i konkurrencen om de dygtigste studerende, indenlandske som udenlandske.

I de kommende år er internationalisering af uddannelserne således en væsentlig udfordring for universiteterne på tværs af videnskabelige hovedområder.

AC vil i sit høringssvar særligt adressere følgende to kritiske og mangelfulde forhold i lovforslaget:

- Behovet for en generel stipendieordning med et tilstrækkeligt volumen
- Behovet for en længere overgangsperiode for opkrævning af betaling for visse udenlandske studerende
- Behovet for en fælles national markedsførings- og informationsindsats overfor udenlandske studerende

Fjernelse af taxametre for udenlandske studerende uden for EU/EØS, tilføjelse til § 26

Tiltrækningen af dygtige udenlandske studerende er afgørende for at kunne skabe attraktive internationale studiemiljøer. AC finder det i udgangspunktet fornuftigt at kvalificere efterspørgslen efter danske universitetsuddannelser fra udenlandske studerende gennem en kombination af brugerbetaling og stipendieordninger. Men det er afgørende, at de nye finansieringsvilkår bliver gradvist indfaset over en periode, der tager hensyn til, at det er et nyt marked som universiteterne skal til at orientere sig mod.

Erfaringer fra især Undervisningsministeriets område viser, at det vil være uholdbart i længden at opretholde gratisprincippet for udenlandske studerende. Ministeriet indførte en kvoteordning, fordi der på visse uddannelsesinstitutioner desværre har været et incitament til at "importere" udenlandske studerende for at kompensere for vigende søgning fra danske studerende. Det er vanskeligt at forsvare, at rene hold eller hold med uforholdsmæssig overvægt af én nationalitet skulle have til hensigt at bidrage til uddannelsernes internationalisering.

Det er AC's udgangspunkt, at dygtige udenlandske studerende skal tiltrækkes de danske videregående uddannelser, fordi de udgør et værdifuldt bidrag til uddannelsernes internationalisering. De udenlandske studerende skal derimod ikke bruges til at lukke huller i universiteternes budgetter fx grundet vigende søgning fra danske studerende.

Stipendieordninger for studerende uden for EU/EØS, tilføjelse til § 19

AC er enig i, at stipendierne prioriteres kandidatuddannelserne, fordi det er dér, den største effekt af et øget internationalt samspil findes.

Derimod finder AC det for snævert alene at ville indsnævre stipendieordningen til en prioritering af de "hårde" videnskabelige uddannelser, dvs. sundhedsvidenskab, naturvidenskab samt de tekniske videnskaber. Hensigten bør i stedet være at sikre, at universiteterne kan tiltrække højt kvalificerede udenlandske studerende inden for alle videnskabelige uddannelser og dermed fastholde og videreudvikle et internationalt orienteret studiemiljø - et kvalitetsmål, der er væsentligt for alle universitetsuddannelserne, jf. universitetslovens formålsparagraf.

AC frygter, at en snæver prioritering af stipendieordningen vil bremse den positive og vigtige udvikling i uddannelsernes internationalisering på de videnskabelige hovedområder, der ikke vil være omfattet af en sådan ordning.

Det foreslåede forventede antal stipendier, når ordningen er fuldt udbygget i 2009 på 75 stk., er for uambitiøst, hvis ordningen skal være andet end symbolsk - også ved en snæver definition af uddannelsesområder. For at sætte dette i relief, skal AC henvise til tal fra Danmarks Statistik, der viser, at der i 2003 befandt sig 233 personer fra 3. lande på de danske universiteter i færd med at tage en hel uddannelse på kandidatniveau, alene inden for de kandidatuddannelser som forslaget omfatter. For alle kandidatuddannelser var det tilsvarende tal 478 personer.

Overgangsordning for opkrævning af fuld brugerbetaling for udenlandske studerende

AC frygter, at man med en for kort overgangsperiode risikerer at sætte den positive internationaliseringsproces tilbage og er dermed meget skeptisk med hensyn til, at taxametertilskuddet for udenlandske studerende uden for EU/EØS allerede skal bortfalde fra 1. september 2005.

En persons beslutning om at flytte til Danmark og investere i et uddannelsesforløb kræver selvsagt ordentlig tid til overvejelser og planlægning. Med udgangspunkt i den gældende finansiering af universitetsuddannelserne, kan man danne sig et indtryk af, hvor stort et beløbskrav en udenlandsk studerende kan forvente at blive stillet over for, hvis vedkommende overvejer en dansk universitetsuddannelse. For eksempel beløber en studieplads på civilingeniøruddannelsen sig til 62.300 kr. (undervisningstaxameter) + 11.000 kr. (fællesudgiftstakst) + 21.000 kr. (bygningstaxameter), dvs. i omegnen af 100.000 kr. Det økonomiske element udgør dermed en væsentlig komponent i den samlede beslutning.

Hvis den foreslåede skæringsdato opretholdes, vil det være nødvendigt for universiteterne allerede nu at igangsætte en markedsføring af de nye vilkår. AC finder, at man sætter universiteterne i en urimelig situation, hvis uddannelserne og de økonomiske vilkår, herunder muligheden for at få tildelt stipendium, skal markedsføres inden den nye lov er endelig kendt.

AC skal derfor foreslå, at skæringsdatoen for hvornår universiteterne skal opkræve fuld deltagerbetaling fra udenlandske studerende, sættes et år frem til 1. september 2006. I øvrigt den dato, der foreslås i lovforslaget for så vidt angår uddannelser, hvor en del af uddannelsen kun kan gennemføres i udlandet, idet det anføres som begrundelse herfor, at KOT ikke kan være klar før da.

Forslag til fælles national markedsføringsindsats

AC ser et behov for at universiteternes omstilling til nye markedsvilkår understøttes, dels ved - som nævnt - en stipendieordning, der er bred og har et tilstrækkeligt volumen til at fastholde og videreudvikle universiteternes internationalisering, dels ved at etablere en offensiv indsats i den internationale markedsføring af danske universitetsuddannelser, der kan bidrage til at sætte Danmark på verdenskortet som attraktivt uddannelsesland med kvalitetsuddannelser.

AC foreslår, at en sådan overordnet markedsførings- og informationsopgave løftes af et selvstændigt center, med egen bestyrelse, som tilknyttes Videnskabsministeriet i et tæt samarbejde med udenrigstjenesten. Centeret skal have til opgave at profilere og informere om danske universitetsuddannelser i udlandet samt uddele stipendier til særlig dygtige udenlandske studerende inden for alle videnskabelige hovedområder. Centeret skal endvidere give kvalificeret rådgivning og bistand i forbindelse med praktiske forhold ved at studere i Danmark.

IDP Education Australia kan tjene som eksempel til inspiration. IDP er et fælles markedsføringsorgan for universitetsuddannelser i Australien. Det er en non-profit-organisation, med 90 kontorer i 50 lande. IDP har endvidere en hjemmeside på en lang række sprog (www.idp.com). IDP rådgiver udenlandske studerende, der ønsker at studere i Australien. IDP hjælper med ansøgningsprocessen, hvilket er omkostningsfrit for den enkelte. Desuden hjælper IDP med at oversætte adgangsgivende uddannelsesbevis, samt praktisk information om støttemuligheder, bolig og uddannelsesvisum mv.

Gennemførelse af dele af uddannelse i udlandet, tilføjelse til § 3

AC finder det hensigtsmæssigt, at der udover allerede gældende muligheder for studenterudveksling og individuel merit også skabes formelle rammer for uddannelsessamarbejde mellem danske og udenlandske universiteter, således at studerende, der ønsker at tage dele af sin uddannelse i udlandet, ikke er afhængig af, i hvilken grad opholdet efterfølgende bliver meriteret på værtsuniversitetet. Dermed er der mulighed for at afhjælpe problemer med studietidsforlængelser, der givet er hindrende for en positiv international studentermobilitet.

Derudover kan en formalisering i højere grad anspore danske universiteter til at indgå i internationale uddannelsessamarbejde, der kan tilføre uddannelserne en ekstra værdi og dimension uden at progression og relevans bliver tilsidesat.

Dog ser AC behov for en præcisering af de studerendes retsstilling i forhold til § 3, stk. 7, hvoraf fremgår, at de studerende, mens de er på det udenlandske universitet, følger reglerne for det pågældende universitet. Jf. AC's indledende bemærkninger om vigtigheden af at opretholde princippet om gratis og lige adgang for danske studerende til videregående uddannelser, bør det præciseres, at danske studerende ikke kan blive mødt med krav om brugerbetaling i forbindelse med deres uddannelsesophold ved et samarbejdende udenlandsk universitet.

Afslutningsvist skal AC opfordre til, at der i det videre arbejde med universitetsuddannelsernes internationalisering bliver set nærmere på, hvorledes Danmark i højere grad kan drage fordel af de bedste udenlandske personer, der har taget en dansk kandidatgrad, blandt andet ved at se nærmere på de barrierer der eksisterer i overgangen fra uddannelse til arbejdsmarkedet.